

Q&A: VOG voor politieke ambtsdragers

1. Wat is een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)?

Antwoord:

Een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) is een verklaring waaruit blijkt dat het gedrag van een natuurlijk persoon of rechtspersoon in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de samenleving. Met de VOG wordt beoogd te voorkomen dat personen met een voor het doel van de VOG-aanvraag relevant justitieel verleden werkzaam kunnen zijn in een bepaalde functie. Namens de minister van Justitie en Veiligheid neemt screeningsautoriteit Justis beslissingen op verzoeken om afgifte van een VOG.

2. Hoe wordt een VOG-aanvraag beoordeeld?

Antwoord:

Justis start het beoordelingsproces met de vaststelling of er justitiële gegevens van de aanvrager zijn in het Justitieel Documentatie Systeem. Worden er geen strafbare feiten aangetroffen, dan volgt afgifte van de VOG. Worden er wel feiten aangetroffen, dan beoordeelt Justis het risico voor de samenleving aan de hand van het voor die situatie aangewezen screeningsprofiel. Justis weegt de VOG-aanvraag aan de hand van een objectief en een subjectief criterium.

Objectief criterium

Het objectief criterium betreft de vraag of de aangetroffen strafbare feiten, gelet op het risico voor de samenleving, een belemmering opleveren voor een behoorlijke uitoefening van de beoogde functie, indien deze worden herhaald in de functie. Gepleegde delicten dienen relevant te zijn voor het beoogde doel (stage/beroep).

Subjectief criterium

Het subjectief criterium ziet op de "omstandigheden van het geval" die er in een concrete situatie toe kunnen leiden dat – ondanks dat sprake is van een relevant strafbaar feit - het belang van de aanvrager zwaarder dient te wegen dan het belang van beperking van de risico's voor de samenleving.

De "omstandigheden van het geval" zijn in ieder geval:

- de hoeveelheid aangetroffen strafbare feiten
- de ernst van de feiten
- hoe lang geleden de feiten zijn gepleegd

3. Wat zijn VOG screeningsprofielen?

Antwoord:

Justis gebruikt een algemeen screeningsprofiel om te beoordelen of aangetroffen strafbare feiten een belemmering (kunnen) vormen voor de afgifte van een VOG. Dit screeningsprofiel is opgebouwd uit acht risicogebieden, zoals bijvoorbeeld `geld`, `personen` en `informatie`. De organisatie of werkgever die de VOG verlangt, geeft aan welk screeningsprofiel van toepassing is op de VOG aanvraag. Deze organisatie heeft immers het beste zicht op de risico's die zich in de beoogde functie kunnen voordoen.

Voor bepaalde beroepsgroepen zoals buitengewoon opsporingsambtenaar, taxichauffeur, onderwijzer en ook politiek ambtsdrager heeft Justis een specifiek screeningsprofiel ontwikkeld. Dit houdt in dat voor iedereen die in de betreffende beroepsgroep werkzaam is dezelfde risico's van toepassing zijn.

4. Is een VOG verplicht? En voor politieke ambtsdragers?

Antwoord:

Voor sommige functies is een VOG wettelijk verplicht, voor de meeste niet. Meer informatie daarover vindt u hier: <https://www.justis.nl/producten/vog/waarvoor-heeft-u-een-vog-nodig/index.aspx>.

Voor politieke ambtsdragers geldt geen VOG-plicht. Het is de verantwoordelijkheid van de partij (voorzitter) om zich te vergewissen van de integriteit van potentiële kandidaten. Hierbij is het uitgangspunt dat de partij zelf alle mogelijkheden benut om eventuele bedenkingen te onderzoeken. Het aanvragen van een VOG is daar een van de mogelijke middelen voor.

5. Welke politieke ambtsdragers kunnen gebruik maken van het screeningsprofiel 'politieke ambtsdragers'?

Antwoord:

Dit screeningsprofiel geldt voor alle aspirant-volksvertegenwoordigers, -wethouders en -gedeputeerden. Onder volksvertegenwoordigers wordt in deze verstaan: leden van de Eerste en Tweede Kamer, het Europees Parlement, raads- en statenleden en het algemeen bestuur van waterschappen.

6. Hoe verhoudt de VOG-screening voor politieke ambtsdragers zich tot het passief kiesrecht?

Antwoord:

Van belang is dat het niet mogelijk is om de functie als volksvertegenwoordiger afhankelijk te maken van de afgifte van een VOG (of een ander integriteitsonderzoek).

Als de overheid een persoon van de kieslijst zou halen omdat hij/zij geen VOG krijgt, zou inbreuk gemaakt worden op het passief kiesrecht. Het passief kiesrecht kan alleen worden beperkt door gronden die voortvloeien uit de Grondwet. Dit is het geval als iemand bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is ontzet uit het kiesrecht.

De VOG is een preventief screeningsinstrument. Weigering van de VOG leidt niet tot uitsluiting van het kiesrecht.

7. Hoe kan een VOG wel worden ingezet?

Antwoord:

Elke partij of groepering die kandidaten selecteert, kan aan die kandidaten eigen eisen stellen. Het beschikken over een VOG voor politieke ambtsdragers is een van de mogelijke eisen.

8. Is een VOG een afdoende maatregel om de integriteit van een politiek ambtsdrager vast te stellen?

Antwoord:

De VOG kan een aanleiding zijn om het gesprek over integriteit aan te gaan, maar is op zichzelf staand niet voldoende. Met de VOG wordt gekeken naar het strafblad, en naar de vraag of strafbare gedragingen in het verleden een risico kunnen opleveren in de functie die iemand wil gaan bekleden. De VOG geeft altijd een momentopname. Deze toets is dus niet allesomvattend. Voor een effectief integriteitsbeleid verdient het daarom aanbeveling de VOG onderdeel uit te laten maken van een breder integriteitsbeleid.

De verantwoordelijkheid voor de voordracht van integere kandidaten ligt primair bij politieke groeperingen zelf. In 2015 en 2017 heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties twee handreikingen beschikbaar gesteld waarin diverse instrumenten te vinden zijn die kunnen bijdragen aan het bevorderen van integriteit. Beide handreikingen zijn te vinden op www.politiekeambtsdragers.nl.

9. Voor hoeveel politieke ambtsdragers in Nederland is in de afgelopen vier jaar een VOG aangevraagd?

Antwoord:

specifiek profiel politieke ambtsdrager			
jaar	aanvragen	afgiftes	weigeringen
2014	2561	2542	5
2015	692	684	2
2016	1198	1194	2
2017	5306	5263	12

COLOFON

Justis (Justitiële uitvoeringsdienst Toetsing, Integriteit en Screening)

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20300 2500 EH Den Haag

W www.justis.nl
T 088 - 99 82 200
E justis@minvenj.nl